

Yn bresennol:

Gary Mitchell (GM)–Ffermydd a Gerddi Cymdeithasol
Mark Cleaver (MCI)–Cyngor Sir Fynwy
Nigel Leaworthy (NL)– Cyngor Sir Fynwy
Peter Frost (PF)– Cyfoeth Naturiol Cymru
Andrew Lucas (AL)– Cyfoeth Naturiol Cymru
Natasha de Vere (NdV)– Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru
Angus Garbutt (AG)– Canolfan Ecoleg a Hydroleg
Francis Gellatly (FG)– Asiantaeth Iechyd Planhigion Anifeiliaid
Liam Olds (LO)– *Bug life*
John Bowles (JB)– Cymdeithas Gwenynwyr Cymru
Tim Wroblewski (TW) – TACP
Tom Holmes (TH)–Llywodraeth Cymru
Kathleen Carroll (KC)– Llywodraeth Cymru
Marc Carlton (MCa)– Fforwm Garddio Bywyd Gwylt
Keith Davies (KD)– Ceidwaid Gwenyn Cymru

1. Croeso, Cyflwyniadau ac Ymddiheuriadau

Agorodd Kathleen Carroll y cyfarfod trwy groesawu'r aelodau. Gwnaed cyflwyniadau a chynigiwyd ymddiheuriadau gan y rhai nad oeddent yn gallu mynychu ar y diwrnod.

2. Rhaglen Achub Peillwyr yr Ardd Fotaneg

Rhoddodd Natasha de Vere gyflwyniad ar raglen yr Ardd Fotaneg 'Achub Peillwyr' sy'n ymdrin â'u planhigion ar gyfer ymchwil peillwyr ynghyd â'u prosiect 'Tyfu'r Dyfodol'.

Bu'n trafod y prosiect metabarcodio DNA, sef y cyntaf o'i fath. Mae'r dechneg hon yn tynnu sylw at y planhigion y bydd peillwyr yn ymweld â nhw. Mae hyn yn ychwanegol at rai prosiectau eraill sydd ar waith gan fyfyrwyr PhD ar chwilota gan wenyn Mêl a pha blanhigion y byddan nhw'n eu defnyddio o blith y rhai hynny sydd ar gael.

Soniodd Natasha hefyd am waith sydd ar y gweill i brofi cymysgeddau hadau masnachol a'u hatyniad i beillwyr, ac mae cymysgeddau hadau newydd yn cael eu creu gyda chefnogaeth tystiolaeth wyddonol.

3. Adroddiadau 'Gwenyn dan Fygythiad' Cymru a *B-lines*.

Rhoddodd Liam Oldds gyflwyniad ar Adroddiadau Gwenyn dan Fygythiad Cymru (https://www.buglife.org.uk/sites/default/files/Wales%20Threatened%20Bee%20Report_FINAL_0.pdf) a *Blines*, sy'n tynnu sylw at sut mae rhai rhywogaethau

gwenyn yn dod ymlaen yng Nghymru, ochr yn ochr â dangos sut y gall *B-lines* fod yn rhan o'r ateb i wella, adfer a chreu cynefin newydd. Awgrymodd PF y byddai cynllun prentisiaethau cenedlaethol ar gyfer entomolegwyr yn helpu i gynyddu niferoedd. Dywedodd LO ei bod wedi cymryd tair blynedd iddo gymhwyso.

4. Gwaith Iliniaru i beillwyr ar Ffordd Osgoi'r Drenewydd

Cyflwynodd Tim Wroblewski wybodaeth i'r grŵp am y gwaith a wnaed ar Ffordd Osgoi'r Drenewydd er mwyn lleddfu tagfeydd ynghanol y dref.

Rhoddodd y Gweinidog ganiatâd i fwrw ymlaen â'r prosiect hwn yn 2016, pan ddechreuodd y gwaith adeiladu ac fe agorwyd y ffordd yn swyddogol ym mis Chwefror 2019.

Dywedodd Tim mai'r bwriad oedd defnyddio cymysgedd hadau o SSSI lleol; fodd bynnag, oherwydd amseru ni fu hyn yn bosibl. Yn y dyfodol, byddai amseroedd arwain hirach a chynllunio yn ystod camau dylunio yn cynorthwyo i gyrchu a defnyddio cymysgedd hadau lleol.

Darparodd Tim rai ystadegau ar y gwaith a wnaed a thynnodd sylw at y 6.2km o wrychoedd sydd newydd eu plannu, yr 88,945 o blanhigion sydd wedi'u plannu a'r 195 o goed unigol sydd wedi'u plannu.

5. Gwaith yr Uned Wenyn Genedlaethol - Tracio ac Olrhain y Gacynen Asiaidd

Rhoddodd Francis Gellalty gyflwyniad ar waith yr Uned Wenyn Genedlaethol a dywedodd fod yr Arolygwyr Gwenyn wedi dechrau gweithio ar 1^{af} Ebrill.

Mae hysbysiadau honedig o achosion o weld y Gacynen Asiaidd wedi codi o 3,000 yn 2016, i 8,000 yn 2018. Dywedodd Francis pan fydd yr *NBU* yn sicr eu bod yn delio â lleoliad positif y Gacynen Asiaidd, caiff Datganiad i'r Wasg ei gyhoeddi trwy DEFRA.

6. Diweddariad ar Gynllun Monitro Peillwyr y DU (*PoMS*)

Rhoddodd Angus Garbutt ddiweddariad i'r grŵp ar y sefyllfa bresennol o ran y *PoMS*, sy'n canolbwyntio ar wenyn a phryfed hofran yn benodol, ochr yn ochr â rhywogaethau eraill. Esboniodd Angus fod gwirfoddolwyr yn cynnal cyfrifiad wedi'i amseru o Bryfed Blodau (*FIT*), gan gyfrif yr holl bryfed fydd yn glanio ar flodau targed o fewn darn 50x50cm, yn ystod cyfnod o 10 munud. Mae'r cyfrifiadau hyn yn digwydd yn ystod y misoedd cynhesach/sychach (Ebrill - Medi) mewn lleoliadau trefol ac yn y cefn gwlad. Bwriad yr arolwg yw canfod newidiadau eang mewn grwpiau peillio a rhai rhywogaethau ar lefel Prydain Fawr. Aeth Angus ymlaen i egluro'r cynnydd a wnaed yn 2018 a phwysleisiodd fod sgwariau gwag ar gael, os oedd unrhyw ddiddordeb gan y grŵp i wneud rhywfaint o fonitro.

7. Diweddariadau'r Tasglu ar y 'Cynllun Gweithredu ar gyfer Peillwyr'

Ymgynghoriadau

Dywedodd Gary Mitchell wrth y grŵp fod Llywodraeth Cymru wedi ymgynghori ar Randiroedd yn genedlaethol, ond mai 14 ymateb yn unig a gafwyd yn anffodus. Soniodd Gary ei fod wedi bod yn rhan o gyfarfod wyneb yn wyneb â phwyllgor y Gweinidogion, lle cafodd gyfle i leisio pryderon, gan bwysleisio nad oedd digon o recordio a monitro yn digwydd. Caiff papur ei ryddhau cyn hir yn rhoi cyngor ar gynllun gweithredu.

Datganiadau Ardal

Rhoddodd Peter Frost ddiweddariad ar Ddatganiadau Ardal a dywedodd y bydd CNC yn ymgymryd ag ymgynghoriad ehangach ym mis Awst. Dywedodd Peter y byddai gweithdai yn cael eu cynnal ym Mangor a Chaerdydd; fodd bynnag, mae llawer iawn o waith mapio i'w wneud.

Diweddariad ar *Bee Friendly*

Dywedodd KC wrth y bwrdd fod yr hyrwyddwyr Gwenyn wedi bod yn gweithio gyda'i gilydd i ddiweddarau'r canllaw gweithredu.

Mae Jan Miller (JM) wedi crybwyll yn ei sylwadau ar y dyfyniad ar dudalen 3, bod yna gytundeb cyffredinol ar gyfer dyfyniad newydd.

Awgrymodd KC fod dyfyniad defnyddiol yng nghyflwyniad LO a gofynnodd am awgrymiadau am ddyfyniad newydd gan yr aelodau o fewn yr wythnos.

Gofynnodd AG am i'r dyfyniad fod yn rhywbeth positif; dywedodd PF fod ymchwil yn dangos bod datganiadau cadarnhaol yn deillio o obaith.

Soniodd KC fod JM wedi sôn am restru ei thudalennau gwe/llyfrau yn y Canllaw Gweithredu; fodd bynnag, roedd yn poeni y gallai hyn gael ei ystyried fel hyrwyddo busnes yn uniongyrchol. Cytunodd y grŵp i gadw'r lefel wybodaeth bresennol.

Awgrymodd NdV fod offeryn newydd defnyddiol gan y gadwraeth gwenyn cacwn y gellid ei ddefnyddio.

Awgrymodd PF y dylid gosod dolenni ar y wefan, fel y gellir ei ddiweddarau o bryd i'w gilydd, yn hytrach na bod y Canllaw Gweithredu yn cael ei ddiweddarau'n aml.

Mynegodd yr aelodau bryderon ynghylch llyfryn A5; byddai'n hawdd ei ddarllen mewn print, er yn llawer anoddach yn electronig. Trafodwyd y byddai fersiwn sy'n gyfeillgar i declyn argraffu yn ddefnyddiol, a dylai gynnwys ychydig iawn o luniau/liliw.

Cwestiynodd NdV ai'r safbwynt ar blaleiddiaid ar dudalen 15 oedd y safiad yr oeddem am ei gymryd. Awgrymodd NdV, os oedd unrhyw un eisiau dod yn Wenyn-Gyfeillgar, ni ddylent ddefnyddio plaleiddiaid. Soniodd TH na fydd pawb sy'n darllen y canllaw hwn yn dod yn Wenyn-Gyfeillgar a bod gennym gyfrifoldeb i sicrhau bod y cemegau hyn, sydd ar gael yn eang, yn cael eu defnyddio'n gyfrifol. Dywedodd NL fod Sir Fynwy wedi lleihau'r defnydd o blaleiddiaid a bod Glyffosad wedi'i leihau o draean. Defnyddir rhywfaint ar *INNS*, ychydig o ddefnydd ar briffyrdd ac ar hyn o bryd maent yn treialu'r defnydd o asid sitrig i ddileu mwsogl mewn mannau chwarae.

Pwysleisiodd AL fod angen i ni gofio mai taith ac nid cyrchfan yw dod yn Wenyn-Gyfeillgar.

Gofynnodd KC am unrhyw sylwadau pellach ar y canllaw gweithredu erbyn diwedd yr wythnos.

Llywodraeth Cymru (LIC) – Rheoli Tir yn y Dyfodol

Dywedwyd wrth yr aelodau fod LIC yn bwriadu gwneud cyhoeddiad ym mis Mai a lansio'r ymgynghoriad ar gyfer Sioe Frenhinol Cymru. Yn dilyn lansio'r ymgynghoriad, mae Simon Bilsborough wedi cytuno i ymuno ag aelodau'r tasglu mewn telegynhadledd i drafod yr ymgynghoriad. Cytunodd KC i drefnu hyn pan gyhoeddir yr ymgynghoriad.

Llywodraeth Cymru – Coridorau Gwyrdd

Cynghorodd KC yr aelodau bod cylch gwaith y cynllun newydd yn llawer ehangach a bod y mynedfeydd i Gymru wedi'u plannu â chennin Pedr. Dywedodd KC y bydd Samantha yn bresennol yn y cyfarfod nesaf a bydd unrhyw weithdai sydd ar ddod yn cael eu rhannu â'r aelodau.

Rheoli ymylon ffordd gan Gyngor Sir Fynwy

Dywedodd MCI mai ym mis Mehefin yn unig y mae Sir Fynwy bellach yn torri ymylon ffyrdd, sy'n dod i gyfanswm o tua 6-8 wythnos o'r dechrau i'r diwedd. Yn hytrach na thair gwaith y flwyddyn fel yr oedd yr arfer, yn flaenorol. Esboniodd, er bod ymylon yn cael eu torri, mae'r Cyngor yn bwriadu lleihau toriadau i feysydd eraill er mwyn digolledu. Mae Sir Fynwy yn ymdrechu i fodloni disgwyliad y cyhoedd a gwneud gwelliannau yn barhaus. Awgrymodd JB fod cael gwared â phrysgwydd ac adfer glaswelltir yn peri pryder iddo. Gwneir hyn yn aml heb unrhyw resymau buddiol.

8. Y Cyfarfod Nesaf

Cytunodd yr aelodau i ddyddiad ym mis Hydref 2019. KC i ddilyn ymlaen gyda dyddiad wedi'i gadarnhau.